

การประยุกต์ใช้ศีล 5 โดยมีหลักเบญจธรรมมาสนับสนุนในการดำเนินชีวิต ยุคใหม่

An Implementation of Buddhist Five Precepts with Supported Five Virtues for Living in Modern Age

¹พระมหาสนิท หาญเขียว, ²พระมหาปราโมทย์ แก้วนา และ ³วิโรจน์ คุ่มครอง

¹Phramaha Sanit Hanchiaw, ²PhramahaPramote Kaewna and

³Viroj Koomkrong

มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตบาฬีศึกษาพุทธโฆส

Mahachulalongkomrajavidyalaya University. Palisuksa Bhuddhagosa Campus, Thailand.

E-mail: ¹phramahasarithanchiaw@gmail.com, ²dr.pramote61@gmail.com, ³koom-krong9@hotmail.com

Received June 1, 2023; Revised September 4, 2023; Accepted October 6, 2023

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศีล 5 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่สนับสนุนศีล 5 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท 3) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ศีล 5 โดยมีหลักเบญจธรรมมาสนับสนุนในการดำเนินชีวิตยุคใหม่ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ โดยการศึกษาข้อมูลจากคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง วิเคราะห์ เรียบเรียง สรุปผลการวิจัยในลักษณะพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ศีล 5 หมายถึง หลักจริยธรรมพื้นฐานของการพัฒนาจิต เป็นข้อดเว้นจากอกุศลทางกายและวาจา ศีล 5 ข้อ คือ (1) เว้นจากการฆ่าสัตว์ (2) เว้นจากการลักขโมย (3) เว้นจากการประพฤติดินในกามประเพณีทั้งหลาย (4) เว้นจากการพูดโกหก พูดเพ้อเจ้อ พูดหยาบคาย (5) เว้นจากดื่มสุราและเมรัยซึ่งทำให้เกิดความประมาท หลักเบญจธรรม 5 ได้แก่ (1) ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น และกรุณา คือ ความต้องการให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ (2) ประกอบสัมมาอาชีพที่สุจริต (3) มีความยินดีพอใจในคู่ครองของตน (4) การพูดความจริง พูดเป็นประโยชน์ต่อตนและผู้อื่น (5) ไม่ประมาท ความรู้ตัวทั่วพร้อมเป็นธรรมที่เอื้อกับสติทั้งในขณะคิด ขณะพูด และขณะกระทำสิ่งใด ๆ หลักเบญจศีล-เบญจธรรม เป็นหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นข้อปฏิบัติฝ่ายศีล และธรรมที่สนับสนุนกัน เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติควบคู่กันเพื่อประโยชน์สุขนิยมที่ดีให้แก่ตนเองและสังคม

คำสำคัญ: ศีล 5; หลักเบญจธรรม; พระพุทธศาสนาเถรวาท

Abstract

This article aimed to study; (1) five precepts in Buddhism, (2) the virtues supporting five precepts, (3) and application of five precepts supported by five virtues to enhance the life in new normal. It was documentary research by collecting the data from Theravada Buddhist texts, and other related documents. The collected data was analyzed and compiled by descriptive type.

The results were found as follows; Sila means the basic moral codes for mental development, and restraining from unwholesome deeds and speech consisting 5 themes; 1) abstaining from life killing, (2) abstaining from stealing, (3) abstaining from sexual misconducts, (4) abstaining from lying, frivolous speech, and vulgarity, (5) abstaining from intoxicating drinks which causes negligence. The five virtues supporting five precepts observing are: (1) Love, goodwill towards others and kindness, wishing others to be free from suffering, (2) right livelihood, (3) satisfaction with one's spouse, (4) truth speaking, beneficial talk to oneself and others and (5) heedlessness, full awareness which maintaining mindfulness while thinking, speaking, and doing anything. These five precepts and five supported virtues is the basic humanitarian principle which is the practical codes of actions and virtues supporting each other, it also must be followed together for the best benefits, happiness for oneself and society.

Keywords: Five Precepts; Five Supported Virtue; Theravada Buddhism

บทนำ

คำสอนของพระพุทธศาสนามีหลายระดับทั้งที่เป็นศีลธรรมเบื้องต้น เบื้องกลาง และเบื้องสูง มีทั้งส่วนที่เรียกว่าเป็นโลกียธรรมและโลกุตระธรรม ศีล เป็นคำสอนระดับเบื้องต้น หรือระดับพื้นฐาน คำสอนทั้งหมดเป็นระบบการปฏิบัติ เพราะเหตุที่คำสอนเป็นศีลธรรมคือเกิดจากประสบการณ์จริง คำสอนจะให้ผลอย่างแท้จริงเฉพาะผู้ที่นำไปปฏิบัติเท่านั้น ศีลอยู่ในลักษณะเดียวกัน แม้ว่าจะเป็นคำสอนระดับพื้นฐาน แต่ถ้าคนนำไปปฏิบัติอย่างถูกต้องแล้วจะมีความสัมพันธ์กับระบบอื่น ๆ และพัฒนาขึ้นไปจนถึงระดับสูงสุด สถาบันหลักของทุกสังคมบนโลกใบนี้ที่ทำหน้าที่ดังกล่าวก็มีสถาบันศาสนาเป็นหนึ่งในสถาบันหลักที่ทำหน้าที่ควบคุมความประพฤติของมนุษย์ในสังคมให้สามารถอยู่ในกรอบเดียวกันได้อย่างมีความสุข (พระพรหมคุณาภรณ์ ป.อ.ปยุตฺโต, 2559) พระพุทธศาสนามีบทบาทและหน้าที่โดยตรงที่จะทำให้นักในสังคมสำนึกในศีลธรรม สถาบันพระพุทธศาสนาจึงต้องเป็นหนึ่งในกลุ่มทางสังคมที่มีหน้าที่สร้างเสริมสำนึกในศีลธรรม รวมไปถึงอบรมให้คนในสังคมเรียนรู้เข้าใจถึงคุณค่าของการรักษาและโทษของการละเมิดศีล 5 ศีลเองนอกจากจะเป็นพื้นฐานธรรมของปัจเจกบุคคลแล้ว ศีลยังถือได้ว่าเป็นหมวดธรรมที่ว่าด้วยความสัมพันธ์ระหว่างปัจเจกบุคคลกับสังคมอีกด้วย ศีลจึงครอบคลุมเรื่องการจัดระเบียบชีวิต ความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ให้มีสภาวะที่เกื้อกูลแก่ความเจริญงอกงามของชีวิต เพื่อจะได้ประสบชีวิตที่มีความสุขแท้จริง จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำไปใช้ด้วยความรอบคอบ (Tan & Damnoen, 2020) มีความรู้ ควบคู่กับการมีคุณธรรม จริยธรรม เป็นการปรับเปลี่ยนทัศนคติและพฤติกรรม (Damnoen et al., 2021) ด้วยการใช้ปฏิบัติตามหลักเบญจศีลและเบญจธรรมเพื่อการดำเนินชีวิตอย่างสุขสงบ การฝึกฝนจิตใจให้สงบเพื่อจะได้เห็นโลกและชีวิตตรงไปตามความเป็นจริงว่าทุกคนเป็นเพื่อนร่วมทุกข์ เกิด แก่ เจ็บ ตายเหมือนกัน มนุษย์จึงควรฝึกฝนจิตใจให้หลุดพ้นจากความทุกข์ (ปริยพร วิศาลบุรณ และคณะ, 2566; พระอรรถชาติ เดชดำรง, 2566) พร้อมด้วยจิตใจที่เป็นอิสระผ่องใสเบิกบานในท่ามกลางสังคมและสภาพแวดล้อมที่สงบเรียบร้อย และร่มเย็นเป็นสุข

พระพุทธศาสนามีหลักศีล 5 ที่เรียกว่า เบญจศีลเป็นแนวทางเบื้องต้นเพื่อมีคุณธรรมจึงจะสามารถขัดเกลานิสสัยให้มนุษย์มีความประณีตยิ่งขึ้น มีความประพฤติ และการกระทำที่ดีงาม รู้จักยับยั้งชั่งใจ จะกระทำ จะพูด จะคิด ก็ต้องไตร่ตรองให้รอบคอบ (พระสุริยา ไชยประเสริฐ และ ภาสกร เรืองรอง, 2566) สังคมปัจจุบันนี้ พฤติกรรมและอารมณ์ของบุคคลในสังคมมีปัญหาขั้นรุนแรงเพราะขาดการพัฒนาทางด้านพฤติกรรม ทางด้านร่างกาย และจิตใจ พฤติกรรมยังเป็นผลของพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อมที่หล่อหลอมมาโดยแต่ละคนไม่อาจจะเลือกสิ่งแวดล้อม

ของตนได้พฤติกรรม จึงมีทั้งที่สังคมยอมรับและไม่ยอมรับ เช่น ปัญหาพิษสุราเรื้อรัง สิ่งเสพติด การฆ่าคน เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ถ้าเราได้ดูข่าวจากหน้าหนังสือพิมพ์ ฟังจากวิทยุโทรทัศน์ ซึ่งมักจะพบเรื่องวุ่นวายนานัปการ ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการเมือง การว่างงาน การลักขโมยการฆ่าข่มขืนกระทำชำเรา ประกอบอาชญากรรมการทำร้าย ฆาตกรรมบาดเจ็บตนเอง และการติดสิ่งเสพติด การล่องละเมิดทางเพศ โรคเอดส์ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาทางอาชญากรรม การทำลายล้างผลาญซึ่งกันและกัน การปล้นชิงทรัพย์สิน การทำความผิดทางเพศ การโกหกหลอกลวง ปัญหาเหล่านี้มักเกิดจากการอยู่ร่วมกันในสังคมเป็นสภาวะการณ์ที่กระทบกระทั่งกันส่วนใหญ่แต่ทุกคนต่างก็เห็นว่ามันสามารถที่จะแก้ไขได้ด้วยการกระทำร่วมกัน ส่วนความซับซ้อนและรุนแรงของปัญหานั้นเกิดจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมอย่างรวดเร็ว ความไร้ระเบียบของสังคมนั้นวันจะทวีความรุนแรงมากยิ่งขึ้น และความเปราะบางของพฤติกรรมอย่างรุนแรงไปจากบรรทัดฐานสังคมดั้งเดิม เช่น เปลี่ยนจากสังคมชนบท เป็นสังคมเมือง เปลี่ยนจากสังคมเกษตรกรรม เป็นสังคมอุตสาหกรรมแล้วพัฒนาขึ้นมาเป็นสังคมเทคโนโลยี สังคมเทคโนโลยีสารสนเทศตามลำดับในการพัฒนาตนเอง และการพัฒนาชุมชน เพื่ออยู่ร่วมกันซึ่งมนุษย์ควรมีพื้นฐานทางศีลธรรมจริยธรรมสากลทุกคนคือ พื้นฐานหลักศีลธรรมในศีล แปลว่า ปกติ เย็น ระเบียบ วินัย เป็นต้น กล่าวคือ ผู้มีศีลต้องมีกายวาจาและใจเย็นสบายไม่เร่าร้อนด้วย รากะ โทสะ และโมหะ เป็นผู้มีกายสุจริต วาจาสุจริต และมนัสสุจริต 5 จึงเป็นข้อปฏิบัติที่มีประโยชน์ต่อสังคมจึงจำเป็นต้องเข้าใจในศีล 5 เพื่อเป็นประโยชน์แก่คนรักษาเองและเพื่อความสงบสุขของสังคมด้วย (พระเทวโณ เทวโณ, 2544)

บทความนี้นำเสนอ การประยุกต์ใช้ศีล 5 โดยมีหลักเบญจธรรมมาสนับสนุนในการดำเนินชีวิตยุคใหม่ เพื่อให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ทั้ง 3 ข้อ คือ 1) เพื่อศึกษาศีล 5 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท 2) เพื่อศึกษาหลักเบญจธรรมที่สนับสนุนศีล 5 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท 3) เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ศีล 5 โดยมีหลักเบญจธรรมมาสนับสนุนในการดำเนินชีวิตยุคใหม่ อันจะเป็นข้อมูลนำเสนอเป็นวิทยานพนธ์ที่เป็นองค์ความรู้ทางพระพุทธศาสนา ซึ่งยังไม่มีการศึกษาวิเคราะห์สรุปไว้เป็นงานวิจัยอย่างเป็นทางการ ผู้วิจัยมีความต้องการค้นคว้าและนำเสนองานวิจัยในเรื่องนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาศีล 5 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
2. เพื่อศึกษาหลักพุทธธรรมที่สนับสนุนศีล 5 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท
3. เพื่อศึกษาการประยุกต์ใช้ศีล 5 โดยมีหลักเบญจธรรมมาสนับสนุนในการดำเนินชีวิตยุคใหม่

การทบทวนวรรณกรรม

ศีล 5 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

ศีล 5 หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นปกติ ข้องตเว้นจากบาปทั้งหลายทั้งปวง สำรวมอดทนอดกลั้นต่อโลกะ โทสะ โมหะ ไม่ล่วงละเมิดผู้อื่นด้วยกาย หรือด้วยวาจา เพื่อให้เกิดความปกติเรียบร้อย สงบสุขในสังคม ระวังความเดือดเนื้อร้อนใจทั้งตนเองและผู้อื่น (มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เป็นข้อฝึกข้อปฏิบัติเบื้องต้นในชีวิตประจำวันสำหรับฆราวาสเพื่อควบคุมความประพฤติทางกาย วาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม สงบได้แก่ การไม่ฆ่าสัตว์ การไม่ลักทรัพย์ การไม่ประพฤติดิฉินกาม การไม่พูดเท็จ และการไม่ดื่มสุราและเมรัย ศีลเป็นข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานแรกของพระพุทธศาสนา หรือจะกล่าวอีกอย่างหนึ่งว่าข้อปฏิบัติของความเป็นคนก็ได้ เพราะฉะนั้น ศีลโดยเฉพาะศีลห้าจึงเป็นมนุษยธรรม เป็นธรรมของมนุษย์ หมายความว่าคนเราจะเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น มิใช่ว่าจะเกิดมามีรูปร่างหน้าตาเป็นมนุษย์เท่านั้น จะต้องมียธรรมคือศีล 5 สำหรับมนุษย์อีกด้วย (สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก เจริญ สุวฑฺฒโน, 2533) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้

ความหมายของศีลไว้ว่า ศีล คือ ข้อบัญญัติที่กำหนดการปฏิบัติทางกายและวาจา ทางพระพุทธศาสนา เช่น ศีล 5 ศีล 8

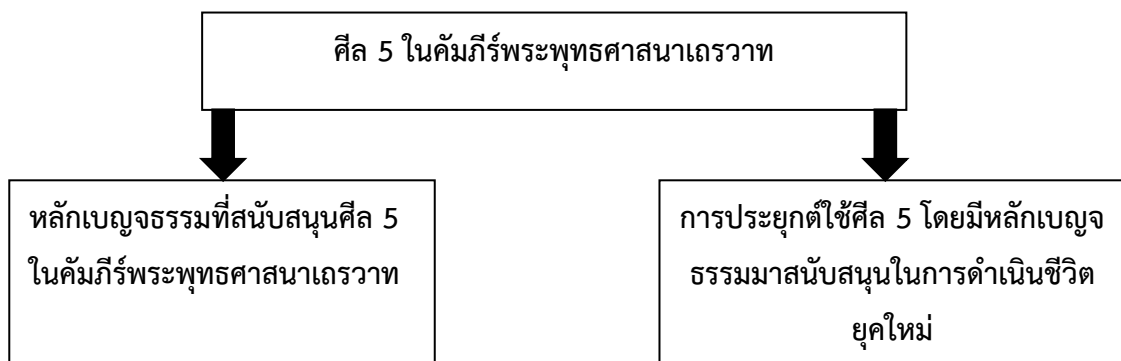
หลักเบญจธรรม

หลักเบญจธรรมหมายถึง ธรรม 5 ประการ ได้แก่ 1) มีเมตตากรุณาต่อสัตว์ 2) สัมมา อาชีวะ เลี้ยงชีวิตในทางที่ถูกต้อง 3) กามสังวร มีความสำรวมระวังในกาม 4) สัจจะ พูดแต่คำสัตย์จริง 5) มีสติสัมปชัญญะรักษาตนไว้เสมอ บางทีเรียกว่ามนุษย เพราะเป็นธรรมที่ทำให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เพราะคำว่า มนุษย์ หมายความว่า เป็นผู้ มีใจสูงเบญจศีล เบญจธรรม ดังกล่าวที่เรียกว่า “เบญจกัลยาณธรรม” หมายถึง ธรรมที่ทำให้บุคคลเป็นคนงามหรือคนดี (บุญมี แทนแก้ว, 2539) ซึ่งหลักเบญจธรรมนี้นำมาใช้ร่วมกัน หรือสนับสนุน ศีล 5 นั่นเอง

สรุปว่า ศีล 5 หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นปกติ ช้องดเว้นจากบาปทั้งหลายทั้งปวง หลักเบญจธรรม หมายถึง ธรรม 5 ประการ พัฒนามนุษย์ตามซึ่งประกอบด้วยศีล ในทางพระพุทธศาสนานำเสนอหลักการพัฒนาทั้งกาย วาจา ใจ ซึ่งต้องอาศัยสถาบันทางสังคมที่เป็นกัลยาณมิตรที่ดีในการช่วยแนะนำสั่งสอน โดยจากการทบทวนเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวยังไม่พบว่ามีการทำวิจัยโดยตรงเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้ศีล 5 โดยมีหลักเบญจธรรมมาสนับสนุนในการดำเนินชีวิตยุคใหม่

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะทำการศึกษาศึกษาการประยุกต์ใช้ศีล 5 โดยมีหลักเบญจธรรมมาสนับสนุนในการดำเนินชีวิตยุคใหม่ มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) เป็นหลักมีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย มีดังนี้

1. ศึกษาที่เกี่ยวข้องกับเรื่องหลักเบญจธรรมที่สนับสนุนศีล 5 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท และการประยุกต์ใช้ศีล 5 โดยมีหลักเบญจธรรมมาสนับสนุนในการดำเนินชีวิตยุคใหม่ เช่นพระไตรปิฎก ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย พ.ศ. 2539 อรรถกถา ฎีกา ตลอดจนทัศนะของนักวิชาการศาสนา รายงานการวิจัย วิทยานิพนธ์ ตำรา บทความ ทางวิชาการ และบทความต่าง ๆ

2. ศึกษาข้อมูลทั้งหมดที่ได้มาด้วยการวิเคราะห์ มีความเชื่อมโยงเกี่ยวข้องสอดคล้องกับเนื้อหาในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท เพื่อตอบปัญหาวิจัย
3. เรียบเรียงและจัดลำดับข้อมูลเกี่ยวกับศึกษาวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประพตติอาจริยวัตรและอันตวาสิกวัตรในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ตามที่ได้จากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลชั้นปฐมภูมิและข้อมูลชั้นทุติยภูมิ
4. นำเสนอผลการศึกษาวิจัยในเชิงพรรณนา
5. สรุปผลที่ได้จากการวิจัย พร้อมข้อเสนอแนะ และประเด็นที่จะเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาต่อไป

ผลการวิจัย

ศีล 5 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

คำว่า ศีล ในพระพุทธศาสนานั้นมีปรากฏอยู่ในหลักธรรมคำสั่งสอนคือพระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าได้ตรัสเรื่องศีล โดยเฉพาะศีล 5 โดยทรงมุ่งถึงการรักษากายและวาจาให้เรียบร้อยว่า มหานามะเมื่อใดและอุบาสก (1) เป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ (2) เป็นผู้เว้นขาดจากการลักทรัพย์ (3) เป็นผู้เว้นขาดจากการประพตติผิดในกาม (4) เป็นผู้เว้นขาดจากการพูดเท็จ (5) เป็นผู้เว้นขาดจากการเสพของมึนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท อีกนัยหนึ่งเรียกว่าสิกขาบท โดยให้เป็นข้อประพฤติปฏิบัติสำหรับควบคุมกายวาจาว่า การที่บุคคลผู้มีจิตเลื่อมใสสมทานสิกขาบททั้งหลาย คือ (1) เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการฆ่าสัตว์ (2) เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้ให้ (3) เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการประพตติผิดในกาม (4) เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการพูดเท็จ (5) เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการเสพของมึนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) ความสำคัญของศีล 5 เป็นหลักความดีเบื้องต้นซึ่งพระพุทธศาสนาสอนว่า มนุษย์ทุกคนควรจะต้องปฏิบัติตามเพื่อความสมบูรณ์ในตัวเอง พระพุทธศาสนาถือว่า ศีล 5 เป็นความดีที่มีเหตุผลสากล เมื่อมนุษย์ทุกคนถือปฏิบัติแล้วจะนำไปสู่ความสงบสุขทั้งของตนเองและสังคมโดยส่วนรวมของศีล 5 มีองค์ประกอบ 5 ข้อคือ (1) ห้ามฆ่าสัตว์ ได้แก่ เจตนาเว้นจากการปลงชีวิต เว้นจากการฆ่าการประทุษร้ายกัน เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ เป็นหลักควบคุมความประพตติหรือพฤติกรรมเบื้องต้นของมนุษย์ เป็นข้อกำหนดเท่าที่จำเป็นพอที่จะให้สังคมมนุษย์อยู่กันได้โดยปกติสุข มีชีวิตและทรัพย์สินปลอดภัยตามสมควร ในทางปฏิบัติหมายถึง ความประพตติหรือการดำเนินชีวิตของตนโดยไม่เบียดเบียนชีวิต ร่างกายของผู้อื่น สัตว์อื่น แต่เป็นผู้มีจิตใจประกอบด้วยเมตตากรุณา มีความรักความหวังดีต่อกันเป็นพื้นฐาน (2) ห้ามลักทรัพย์ เป็นความประสงค์ให้มนุษย์ประกอบอาชีพในทางสุจริตไม่เอารัดเอาเปรียบ ทั้งยังเคารพในทรัพย์สินของตนและผู้อื่น เพื่อให้เกิดความสงบสุข เกิดความไว้วางใจกันในการอยู่ร่วมกัน (3) ห้ามประพตติผิดในกาม คืองดเว้นการประพตติผิดในกาม คือ สามีภรรยาที่มีความจงรักภักดีในคู่ครองแห่งตน คือ สามีประกอบด้วยสทราสนโดษ ยินดีในภรรยาของตน ไม่ข้องแวะกับหญิงอื่นที่ไม่ใช่ภรรยาของตน (4) ห้ามพูดเท็จ คือ โกหก หลอกลวง เจตนาเป็นเครื่องงดเว้นจากการพูดเท็จ เพราะทำให้ผู้อื่นเกิดความเชื่อถือไว้วางใจ เป็นที่นิยมชมชอบของสังคม การเว้นจากการพูดเท็จเป็นการสร้างประโยชน์ให้แก่ตนเองและคนอื่น และเป็นการเสริมสร้างความเคารพนับถือให้กับตนเองอีกด้วย และ (5) ห้ามดื่มสุราและเมรัย คือ ห้ามดื่มสุราและสิ่งเสพติดต้องการให้มนุษย์ตระหนักอยู่เสมอถึงความทุกข์อันเกิดแต่การบริโภคอย่างไม่มีสติ ดูแลสุขภาพทั้งร่างกายและจิตใจเพื่อตัวเองและสังคม ช่วยผดุงความสงบสุข ความเป็นอยู่ดี และความเบิกบานในร่างกายและจิตใจของตน ครอบครัว และสังคม ป้องกันการทะเลาะวิวาท (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539) เกณฑ์การตัดสินความดีของศีล 5 โดยแบ่งออกเป็น การตัดสินความดีของศีล 5 หมายถึง หลักหรือมาตรการที่ใช้ตัดสินพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างหนึ่งว่า ดีหรือชั่วถูกหรือผิด ในหลักเกณฑ์ตัดสินความดีของพระพุทธศาสนา ตรงกับคำว่า บุญหรือกุศล ความดีหรือบุญกุศล ได้แก่ คุณสมบัติทางจิตใจของ

มนุษย์ เมื่อกล่าวโดยเหตุแห่งความดี พระพุทธศาสนาให้ความเห็นว่า การกระทำที่ถือว่าดี เป็นการกระทำที่มีความตั้งใจ หรือมีเจตนาเป็นหลักในการตัดสินใจการกระทำของมนุษย์ เกณฑ์ตัดสินความดี คุณธรรมเป็นความดีสูงสุด ที่มีหน้าที่ส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมและความสุข ในเรื่องของสังคมหรือในอุดมรัฐ ความยุติธรรมในตัวคนคือ สิ่งเดียวกับคุณธรรมหรือความดีเลิศคือ คุณธรรมของคน ไม่ใช่คุณธรรมของหน้าที่ที่ทำให้คนเป็นคนดี เป็นมนุษย์ที่ดี มีมนุษย์สัมพันธ์ และไม่เบียดเบียนผู้อื่น ส่วนองค์ประกอบเกณฑ์ตัดสินความดีความชั่ว พระพุทธศาสนาเห็นว่า ศีล 5 นั้นเป็นการตัดสินดี-ชั่ว-ถูก-ผิด-ควร-ไม่ควรในสังคม เมื่อรักษาแล้วนั้นจะรู้ได้จากการล่วงละเมิดของศีลหรือไม่เช่นนั้นเช่น เกณฑ์ตัดสินปณาดิพาทมืองค์ประกอบ 5 ประการ คือ 1. สัตว์นั้นมีชีวิต 2. รู้ว่าสัตว์นั้นมีชีวิต 3. มีจิตคิดจะฆ่า 4. พยายามฆ่า 5. สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น โทษของการละเมิดในปณาดิพาท 4 ประการคือ 1. สัตว์นั้นเล็ก มีคุณน้อย ชื่อว่ามีโทษน้อย 2. สัตว์นั้นใหญ่ มีคุณมาก ชื่อว่ามีโทษมาก 3. ผู้ฆ่าและผู้ถูกฆ่าเดือดร้อนน้อย ชื่อว่ามีโทษน้อย 4. ผู้ฆ่าและผู้ถูกฆ่าเดือดร้อนมาก ชื่อว่ามีโทษมาก เป็นต้น เมื่อองค์ประกอบครบก็จะมีผลความผิดมาก เมื่อองค์ประกอบไม่ครบความผิดก็จะน้อยตามไปด้วย โทษและอานิสงส์ของศีล โดยแบ่งออกเป็น โทษของการทุศีล ส่งผลกระทบเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ปัจเจกชนผู้ฝ่าฝืน หรือ ล่วงละเมิดศีลของตน ไว้ 5 ประการ คือ 1. เสื่อมจากโภคทรัพย์ทุกอย่าง เพราะความประมาท 2. เสื่อมชื่อเสียง 3. คนไม่นับถือ ไม่ยกย่อง ไม่กล้าหาญเมื่อเข้าสู่สมาคมบัณฑิต 4. ตายอย่างไม่มีสติ 5. เมื่อสิ้นชีวิตแล้ว ย่อมไปสู่อบายภูมิ ส่วนอานิสงส์ของการรักษาศีลจะสามารถส่งผลดีให้เกิดความเป็นอยู่ที่สงบเรียบร้อย มีความสุขทั้งในปัจจุบันและอนาคตเช่น 1. ย่อมได้โภคทรัพย์ใหญ่หลวง 2. ชื่อเสียงอันดีงามย่อมกระฉ่อนไป 3. เข้าไปในที่ทุกแห่งย่อมแคล้วคล้ำ ไม่เก้อเขิน 4. ไม่หลงลืมสติ 5. หลังจากตายไปย่อมบังเกิดในสุคติโลกสวรรค์ (มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, 2539)

สรุปว่าศีล 5 คือ เป็นหลักความดีเบื้องต้นซึ่งพระพุทธศาสนาสอนว่า มนุษย์ทุกคนควรจะปฏิบัติตามเพื่อความสมบูรณ์ในตัวเอง เป็นความดีที่มีเหตุผลสากล เมื่อมนุษย์ทุกคนถือปฏิบัติแล้วจะนำไปสู่ความสงบสุขทั้งของตนเองและสังคมโดยรวม และเพื่อจะรักษาความประพฤติทางกาย วาจา ให้เรียบร้อยดีงาม ทำให้สังคมมนุษย์เป็นสังคมอุดมคติที่น่าอยู่ ปราศจากการเบียดเบียนกัน และเมื่อมีศีลแล้ว ย่อมส่งผลไปถึงกุศลธรรมทั้งให้เจริญก้าวหน้าด้วยคือ ทำจิตให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นและช่วยให้ปัญญาเข้าใจในสรรพสิ่งอย่างแจ่มแจ้ง บริสุทธิ์ บริบูรณ์ ผ่องใส

หลักเบญจธรรมที่สนับสนุนศีล 5 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท

หลักเบญจธรรมที่สนับสนุนศีล 5 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท เมตตากฎณา สัมมาอาชีวะ กามสังวรสังจา และสติสัมปชัญญะ ซึ่งสนับสนุนศีล 5 ดังนี้ (1) เมตตาที่สนับสนุนศีลข้อที่ 1 จงดเว้นการฆ่าสัตว์ โดยเมตตา คือ ความจริงใจ ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น ไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ดูได้จากสีหน้าที่บ่งบอกคือยิ้มแย้มแจ่มใส และดูจากการกระทำที่มุ่งหวังให้ผู้อื่นมีดียิ่ง ๆ ขึ้นไป หากมนุษย์ซึ่งเป็นแต่ละหน่วยของสังคมและประเทศชาติ มีเมตตาต่อกันมากเพียงใด มนุษย์ก็ยังมีแต่ความสันติสุขและร่มเย็นเพียงนั้น ส่วนอานิสงส์ของเมตตาเช่น หลับเป็นสุข ตื่นเป็นสุขไม่ฝันร้าย เป็นที่รักของมนุษย์ทั้งหลาย เป็นที่รักของอมนุษย์ทั้งหลาย และเทวดารักษาเป็นต้น กฎณาที่สนับสนุนศีล 5 ข้อที่ 1 คือ จงดเว้นการฆ่าสัตว์ โดยกฎณา คือ ความสงสาร คิดช่วยให้พ้นทุกข์ไฟใจในอันที่จะปลดเปลื้องบำบัดความทุกข์ยากเดือดร้อนของปวงสัตว์มีอันเป็นไปโดยอาการช่วยบรรเทาทุกข์แก่สัตว์ทั้งหลายเป็นลักษณะ มีอันไม่นิ่งดูตายต่อทุกข์ของสัตว์อื่นเป็นกิจ มีการไม่เบียดเบียนสัตว์อื่น เป็นผลปรากฏ มีความมีเยื่อใยอยากจะช่วยเหลือ ปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุข ปราศจากซึ่งความทุกข์แก่คนหรือสรรพสัตว์ทั้งหลาย มีความสงสารเมื่อเห็นผู้อื่นประสบเคราะห์กรรม ทั้งผู้ปฏิบัติจะเต็มเปี่ยมไปด้วยความมีน้ำใจไมตรีต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน (2) สัมมาอาชีวะที่สนับสนุนศีลข้อที่ 2 คือการเลี้ยงชีพที่ถูกต่อนั้น คือ การทำงานที่ปราศจากการเบียดเบียนผู้อื่นและในขณะเดียวกัน เป็นการฝึกหัดขัดเกลาความประพฤติของผู้ทำงานให้ยึดถือความดีงามเป็นหลักเพื่อเป็น

พื้นฐานในการพัฒนาต่อไป (3) กามสังวรที่สนับสนุนศีลข้อที่ 3 จดเว้นการประพฤติดนินาม โดยกามสังวร คือ ความสำรวมในกาม การรู้จักยับยั้งควบคุมตนในทางกามารมณ์ ไม่ให้หลงไหลหมกมุ่นในรูป เสียง กลิ่น รส และ สัมผัส มีความยินดีพอใจในคุ้มครองของตนคู่กับศีลข้อที่สามผู้มีธรรมข้อนี้ย่อมมีความสุขในชีวิตไม่ก่อปัญหาให้ ครอบครัวหรือสังคม รู้จักระมัดระวัง การยับยั้งควบคุมตนเองในเรื่องของการละเมิดสิทธิทางเพศ เป็นคุณธรรมที่ ปฏิบัติคู่กับเบญจศีลข้อที่ 3 คือ กามะสุมิจณาจรา เวมณีนุจกควบคุมตนในเรื่องกามารมณ์ ความต้องการทางเพศ ให้พอเหมาะพอดีกับคุ้มครองของตนเท่านั้น (4) สัจจะที่สนับสนุนศีลข้อที่ 4 คือจดเว้นการพูดเท็จ ได้แก่ สัจจะ คือ การพูดความจริง ไม่หักทราญประโยชน์ผู้อื่น เป็นหลักสำคัญที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรึงจิตสนิทต่อกันขาด สัจจะเมื่อได้ยอมเป็นเหตุให้เกิดความระแวงแคลงใจกันเป็นจุดเริ่มต้นแห่งความริ้วราน ซึ่งยากนักที่จะประสานให้ คืบคลานได้ดังเดิม ความจริงใจ การรักษาความสัตย์ การพูดจริงทำจริง แสดงออกได้ 5 วิธีคือ 1. ความจริงใจหรือสัจจะ ต่อตนเอง 2. ความจริงใจต่อบุคคลอื่น 3. ความจริงใจต่อหน้าที่การงาน 4. ความจริงใจหรือมีสัจจะวาจา การรักษา คำพูด คำมั่นสัญญา เมื่อรับปากว่าจะทำอะไรแล้วจะพยายามกระทำตามที่รับปากไว้ให้ได้ ปากกับใจตรงกัน ไม่พูด ปดหรือ กล่าวร้ายผู้อื่น 5. ความจริงใจต่อประเทศชาติ คือการเคารพยึดมั่นในกฎระเบียบ บังคับของชาติ มีความ จงรักภักดีต่อชาติ คอยป้องกันภัยที่จะมีต่อประเทศ และไม่กระทำการใด ๆ อันจะเป็นการบ่อนทำลายหรือทำให้ ประเทศชาติต้องเสื่อมเสียชื่อเสียง ส่วนอาณิสสของการมีสัจจะ ได้แก่ เป็นคนมีความรับผิดชอบ เป็นคนหนักแน่น มั่นคง ชีวิตและหน้าที่การงานมีความเจริญก้าวหน้า มีคนเคารพยกย่อง มีคนเชื่อถือและเกรงใจ มีคนรักใคร่นิยม มี เกียรติ มียศ มีชื่อเสียงเป็นต้น (5) สติสัมปชัญญะที่สนับสนุนศีลข้อที่ 5 คือ จดเว้นการดื่มสุราและยาเสพติด ได้แก่ สติ ความระลึกได้นึกได้ ความไม่เผลอ การคุมใจไว้กับกิจ หรือกมจิตไว้กับสิ่งที่เกี่ยวข้องจากการที่ทำและคำที่พูดแล้ว ทำได้ สติมีความระมัดระวัง ความตื่นตัวต่อหน้าที่ภาวะที่พร้อมอยู่เสมอในการคอยรับรู้ต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เข้ามา เกี่ยวข้อง และตระหนักรู้ว่าควรปฏิบัติต่อสิ่งนั้น ๆ อย่างไร สติมีความสำคัญ คือความเป็นผู้ไม่ประมาท เมื่อได้เจริญ สติในฐานะเป็นหลักธรรมสำคัญ มีการพิจารณาใคร่ครวญ ประคับประคองการปฏิบัติธรรมไม่ให้ฟุ้งซ่านและนำพา ไปสู่ความสำเร็จ สติมีหน้าที่เป็นเครื่องทำให้ไม่เกิดความประมาท ลักษณะของสตินั้นหมายถึงการที่เรามีความ ระลึกรู้ในอารมณ์เนื่อง ๆ เมื่อเราระลึกรู้อารมณ์เนื่อง ๆ เช่นนี้แล้ว ผลคือ ความเป็นผู้ที่ไม่อยู่ในความประมาทซึ่ง นับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญมาก สติมีประโยชน์เช่น ช่วยทำให้การกระทำ หรือแสดงออกทางกายและทางวาจาเป็นไป อย่างสุจริตถูกต้องเรียบร้อยนุ่มนวลและงดงาม ไม่เป็นไปเพื่อการเบียดเบียนทำร้ายตนเองและผู้อื่น และ สัมปชัญญะที่สนับสนุนศีล 5 ข้อที่ 5 จดเว้นการดื่มสุราและยาเสพติด โดยสัมปชัญญะ คือความรู้ตัวทั่วพร้อม เป็น ธรรมที่มีอุปการะ คู่กับสติ เป็นธรรมที่เอื้อกับสติ ที่อยู่ 4 ลักษณะ ได้แก่ 1. สาทกสัมปชัญญะ คือสัมปชัญญะที่ กำหนด พิจารณาก่อนที่จะทำ จะพูด สิ่งใด ๆ ที่เหมาะสมกับเวลา สถานที่ ว่าพึงทำ พึงพูด เช่นไร 2. โคจร สัมปชัญญะ คือสัมปชัญญะที่กำหนดรู้ในปัจจุบัน ในการกระทำใด ๆ ว่าทำสิ่งใดอยู่ ร่างกายเคลื่อนไหวเช่นไร 3. สัมปายสัมปชัญญะ คือสัมปชัญญะที่อาการจิตที่ไม่มีทุกขเวทนามาก จนขันธทำงานได้ปกติดี เช่นคนมีทุกข์มาก ย่อมขาดสติได้ ผู้ที่ทุกข์น้อยก็อาจคุมสติได้ดีกว่า 4. สัมโมหสัมปชัญญะ คือสัมปชัญญะที่กำหนด รู้สิ่งที่ผ่านมา เคย ทำ คำสอนในอดีตที่พึงใช้ รู้ว่าเราเป็นใครมีหน้าที่อะไร สิ่งที่เคยพูดให้สัญญาเอาไว้เช่นรู้ตัวว่าเราเป็นพระพึงรักษา วินัย รู้ตัวว่าละครที่ดูเป็นเพียงการแสดง เราเป็นเพียงคนดูหนึ่งอยู่ คนเราต้องแก่เป็นธรรมดาเท่านั้น ความระลึกได้ และการรู้สึกตัวอยู่เสมอ ทั้งในขณะคิด ขณะพูด และในขณะที่กระทำสิ่งใด ๆ ด้วยความระลึกในขณะนั้นว่า สิ่งใด ควรทำ สิ่งใดไม่ควรทำ โดยมีให้ความคิด และการกระทำมีวิวัฒนาการอยู่ภายใต้ความประมาท (สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ ป.อ.ปยุตฺโต, 2561)

สรุปว่า ศีล หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นปกติ ข้องตเว้นจากบาปทั้งหลายทั้งปวง สำรวม อุดหนุน อุด กลั่น ต่อโลกะ โทสะ โมหะ ไม่ล่วงละเมิดผู้อื่นด้วยกายหรือด้วยวาจา เพื่อให้เกิดความปกติเรียบร้อย สงบสุขใน สังคม เป็นข้อฝึกข้อปฏิบัติเบื้องต้นในชีวิตประจำวันสำหรับฆราวาส เพื่อควบคุมความประพฤติ ทางกายวาจาให้

ตั้งอยู่ในความดีงาม ส่วนความสำคัญของศีล 5 คือ เป็นหลักความดีเบื้องต้นซึ่งพระพุทธศาสนาสอนว่า มนุษย์ทุกคนควรจะต้องปฏิบัติตามเพื่อความสมบูรณ์ในตัวเอง เป็นความดีที่มีเหตุผลสากล เมื่อมนุษย์ทุกคนถือปฏิบัติแล้วจะนำไปสู่ความสงบสุขทั้งของตนเองและสังคมโดยรวม และเพื่อจะรักษาความประพฤติทางกาย วาจา ให้เรียบร้อยดีงาม ทำให้สังคมมนุษย์เป็นสังคมอุดมคติที่น่าอยู่ ปราศจากการเบียดเบียนกัน และเมื่อมีศีลแล้ว ย่อมส่งผลไปถึงกุศลธรรมทั้งให้เจริญก้าวหน้าด้วยคือ ทำจิตให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นและช่วยให้ปัญญาเข้าใจในสรรพสิ่งอย่างแจ่มแจ้ง บริสุทธิ์ บริบูรณ์ ผ่องใส

หลักเบญจธรรมที่สนับสนุนศีล 5 ในคัมภีร์พระพุทธศาสนาเถรวาท ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น ประการคือ (1) เมตตา ความจริงใจ ความรัก ความปรารถนาดีต่อผู้อื่น มีความสงสารเมื่อเห็นผู้อื่นประสบเคราะห์กรรม ทั้งผู้ปฏิบัติจะเต็มเปี่ยมไปด้วยความมีน้ำใจไม่ตรีต่อ เพื่อนมนุษย์ด้วยกัน (2 ประกอบสมาธิอาชีพร คือ การเลี้ยงชีพชอบ (3) ความสำรวมในกาม มีความยินดีพอใจในคู่ครองของตนคู่กับศีลข้อที่สาม (4) สัจจะที่สนับสนุนศีล 5 ข้อที่ 4 จดเว้นการพูดเท็จ ได้แก่ สัจจะ คือ การพูดความจริง ไม่หักรานประโยชน์ผู้อื่น เป็นหลักสำคัญที่จะให้เกิดความไว้วางใจและไม่ตรีจิตสนิทต่อกันขาดสัจจะเมื่อใดย่อมเป็นเหตุให้เกิดความระแวงแคลงใจกันเป็นจุดเริ่มต้นแห่งความริอาชาน ซึ่งยากนักที่จะประสานให้คืนดีได้ดั้งเดิม ความจริงใจ การรักษาความสัตย์ การพูดจริงทำจริง แสดงออกได้ 5 วิธีคือ 1. ความจริงใจหรือสัจจะต่อตนเอง 2. ความจริงใจต่อบุคคลอื่น 3. ความจริงใจต่อหน้าที่การงาน 4. ความจริงใจ การรักษาคำพูด คำมั่นสัญญา เมื่อรับปากว่าจะทำอะไรแล้วจะพยายามกระทำตามที่รับปากไว้ให้ได้ ปากกับใจตรงกัน ไม่พูดปดหรือ กล่าวร้ายผู้อื่น สติสัมปชัญญะที่สนับสนุนศีล 5 ได้แก่ สติ ความระลึกได้นึกได้ สติมีหน้าที่เป็นเครื่องทำให้ไม่เกิดความประมาท

การประยุกต์ใช้ศีล 5 โดยมีหลักเบญจธรรมมาสนับสนุนในการดำเนินชีวิตยุคใหม่

การประยุกต์ใช้ศีล 5 โดยมีหลักเบญจธรรมมาสนับสนุนในการดำเนินชีวิตยุคใหม่ โดยแบ่งออกเป็น 1) การประยุกต์ใช้ศีลข้อที่ 1 จดเว้นการฆ่าสัตว์กับหลักเมตตากรุณาในการดำเนินชีวิตยุคใหม่ โดยบุคคลต้องมีเมตตา ไม่ทำร้ายผู้อื่น ช่วยเหลือเกื้อกูลเขา เพราะทุกคนต่างรักชีวิตของตนเองทั้งสิ้นเราจึงควรเห็นใจกันคือ ด้วยการไม่รังแกกัน ด้วยการไม่เบียดเบียนกัน กระทำด้วยความปรารถนาดี มีเมตตา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นได้รับความสุข ความสุขเป็นสิ่งที่ทุกคนปรารถนา ความสุขเกิดขึ้นได้ทั้งกายและใจเช่น ความสุขเกิดจากการมีทรัพย์ ความสุขเกิดจากการใช้จ่ายทรัพย์ เป็นต้น ส่วนการช่วยเหลือเป็นกรุณา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ คือ สิ่งที่เขาเข้ามาเบียดเบียนให้เกิดความไม่สบายกายเช่น ทุกข์เกิดจากการเกิด ความแก่ การเจ็บ การตาย เป็นต้นเป็นทุกข์ประจำสังขาร และความไม่สบายใจเกิดจากสาเหตุที่อยู่นอกตัวเรา เช่น เมื่อปรารถนาแล้วไม่สมหวังก็เป็นทุกข์ การประสบกับสิ่งอันไม่เป็นที่รักก็เป็นทุกข์ และการพลัดพรากจากสิ่งอันเป็นที่รักก็เป็นทุกข์ เราควรมีกรุณาความปรารถนาดีคือ พยายามช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ในลักษณะที่ถูกต้องตามทำนองคลองธรรม ส่วนอานิสงส์ของคณมีเมตตาและกรุณา เช่น หลับเป็นสุข ตื่นเป็นสุข ไม่ฝันร้าย เป็นที่รักของมนุษย์และเทวดาทั้งหลาย

2) การประยุกต์ใช้ศีลข้อที่ 2 จดเว้นการลักทรัพย์กับหลักสัมมาอาชีวะในการดำเนินชีวิตยุคใหม่ โดยบุคคลควรเว้นจากอกินนาทาน คือ ละการถือเอาทรัพย์ที่เขามีได้ให้ เว้นขาดจากการลักทรัพย์ ไม่ลักทรัพย์ที่เจ้าของมิได้ให้ ซึ่งนับว่าเป็นขโมยคู่กับสัมมาอาชีวะซึ่งเป็นเบญจธรรมมีการเคารพในกรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สินของผู้อื่น ประกอบอาชีพที่สุจริต ไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน เป็นอาชีพที่ไม่ผิดกฎหมายบ้านเมือง หรือผิดศีลธรรมอันดีงาม เป็นอาชีพที่ถูกต้อง และไม่ประพฤติดุจริตในอาชีพนั่น ๆ เพราะหากทำอาชีพที่ไม่บริสุทธิ์ จะเป็นอุปสรรคในการพัฒนาสังคม การจะอยู่ในสังคมอย่างเป็นปกติสุขไม่ควรประกอบอาชีพเช่น การค้าขายอาวุธ การค้าขายมนุษย์ การขายเนื้อสัตว์ การค้าขายของมีนเมา การค้าขายยาพิษ เป็นต้นทั้งด้วยตนเองและไม่ควรชักชวนบุคคลอื่นให้ทำด้วย การดำรงชีวิตอยู่ในสังคมปัจจุบัน สิ่งที่เราสร้างคุณค่าประโยชน์ให้เกิดขึ้นคือ การประกอบอาชีพที่สุจริต เช่น ไม่ขายอาวุธ

ต่าง ๆ ที่ใช้ทำร้ายกันเอง ไม่ขายสัตว์เพื่อนำให้เขาเอาไปฆ่า ไม่ขายมนุษย์ด้วยกันเพื่อเป็นทาสรับใช้ หรือหลอกลวงคนไปขายบริการทางเพศ ไม่ขายของมีนเมา เพราะจะทำให้ผู้เสพขาดสติสัมปชัญญะ เป็นการทำลายสุขภาพ เป็นอันตรายต่อชีวิต และไม่ขายสารพิษต่าง ๆ จะเป็นการทำลายมนุษย์และสัตว์ เป็นการทำลายระบบนิเวศน์ของธรรมชาติ การเลี้ยงชีพด้วยชอบด้วยสัมมาชีพไม่ผิดศีลธรรม ไม่คบโกงหลอกลวงผู้อื่น ไม่เบียดเบียนหรือมีอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตอื่น ๆ มีความขยันหมั่นเพียรในการประกอบอาชีพ การงาน หน้าที่ ไม่ทำงานคั่งค้าง เพื่อประโยชน์แก่การมีปัจจัย 4 อย่างพอเพียง การจะสร้างคุณค่าของชีวิตให้เกิดขึ้นในสังคมได้ก็ด้วยการทำงาน ไม่มีใครลักขโมยแล้วเจริญงอกงาม หรืองอมืองอเท้าไม่ทำงานแล้วสร้างคุณค่าของชีวิตเกิดขึ้นได้

3) การประยุกต์ใช้ศีลข้อที่ 3 จตเวณการประพตติผิตในกามกับหลักกามสังวรในการดำเนินชีวิตยุคใหม่ โดยบุคคลควรเว้นจากกาเมสุมิฉฉาจาร คือ ละการประพตติผิตในกามทั้งหลาย เว้นขาดจากการประพตติผิตในกามทั้งหลาย เป็นรากฐานแห่งความสงบ คนที่มีศีลนอกจากจะไม่ทำตนเองและสังคมให้เดือดร้อนแล้วนำแต่ความสุขความเจริญมาให้แก่ตนเองและคนอื่น ๆ อีกทั้งคนมีศีลธรรมยังมีส่วนช่วยตนเองและสังคมให้อยู่อย่างสงบสุขด้วยศีลข้อที่ 3 จตเวณการประพตติผิตในกามคู่กับหลักกามสังวร คือ ไม่สำส่อนทางเพศ แต่จงพอใจเฉพาะคู่ของตน ปัญหาใหม่ที่มีอยู่ทุกวันนี้ในการดำเนินชีวิต คือ การมีสัมพันธ์ทางเพศกับคนอื่นที่ไม่ใช่คู่ครองของตน เกิดเพราะการได้เห็นคนหน้าตาสวยหล่อ การได้ยินคำหวานหู ชวนให้ติดใจ การได้ใกล้ชิด การได้สัมผัสและต้องตัว ทำให้มนุษย์เกิดการรู้ การเห็น และติดใจอยากได้ไปเรื่อย ๆ หากควบคุมตนเองไม่ได้ ย่อมจะติดบ่วงแห่งมาร แห่งความอยากไม่มีที่สิ้นสุด การประพตติสำส่อนทางเพศ เป็นการทำความผิดที่ร้ายแรง ควรจะละเลิก เพราะเป็นการเบียดเบียนทำร้ายผู้อื่นในสิ่งที่รักใคร่หวงแหน เพราะชายนั้นไม่ควรมีสัมพันธ์ทางเพศกับหญิงอื่นที่ไม่ใช่คู่ครองของตนเอง ฉะนั้นกามสังวรเป็นการสำรวมระวังควบคุมตนในเรื่องกามารมณ์ความต้องการทางเพศให้พอเหมาะพอดีไม่ให้หลงใหลในรูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส ตามกระแสแพชชั่นนิยมที่ผิดธรรมชาติทางหรือเกินพอดีจนทำให้ตนเองครอบครวัและสังคมต้องเดือดร้อน พอใจยินดีในคู่ครองตัวไม่มัวเมาเจ้าชู้ ควบคุมและยับยั้งอารมณ์ที่ก่อให้เกิดปัญหาการศึกษาจิตของตนให้ดีไม่ให้อารมณ์อยู่เหนือเหตุผล

4) การประยุกต์ใช้ศีลข้อที่ 4 จตเวณการพุดเทจกับหลักสังขจะในการดำเนินชีวิตยุคใหม่ โดยบุคคลควรเว้นจากมุสาวาท คือ ละการพุดเทจ เว้นขาดจากการพุดเทจพุดแต่ความจริง คือ 1. ไม่พุดโกหกแต่ให้พุดคำจริง ซึ่งตรงพุดตามที่เป็นจริง รู้เห็นอะไร หากถูกถามให้เป็นพยานก็จำเป็นต้องให้ความร่วมมือให้คำตอบตามที่รู้ที่เห็น 2. ไม่พุดยุแหย่ส่อเสียด ให้เขาแตกแยกกัน แต่กล่าวถ้อยคำสมานสามัคคี มีไมตรีต่อกัน 3. ไม่พุดคำหยาบ แต่ให้กล่าวคำสุภาพ ไพเราะ ใช้ถ้อยคำที่ประณีตสละสลวย จะเจรจากับใคร ติดต่อดูเรื่องกับใครจะสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี 4. ไม่พุดเพื่อเจ้า ให้พุดแต่พอดี มีหลักฐาน ถูกกาล เป็นประโยชน์ คำพุดเพื่อเจ้าเป็นคำพุดที่เหลวไหล ฟังแล้วไม่ได้ประโยชน์ทำให้ผู้พุดกลายเป็นคนมีคำพุดที่ไร้ค่ามีโทษแก่ผู้พุดเอง การกล่าวคำสัจผู้พุดควรใช้ถ้อยคำสุภาพ แสดงความยำเกรง เป็นเหตุให้ผู้ฟังเกิดความเอ็นดูกรุณา พุดกันด้วยคำสุภาพ แสดงความเป็นกันเองฉันทันหนึ่ง เป็นเหตุให้เกิดความสนิทสนมกลมเกลียวกัน ใช้ถ้อยคำสุภาพ แสดงความกรุณาปรานี แนะนำตักเตือนสั่งสอน ให้สำนึกผิดชอบชั่วดี ย่อมเป็นที่เคารพยำเกรงของผู้ฟัง และตั้งใจปฏิบัติตามถ้อยคำทั้งต่อหน้า และลับหลัง ย่อมเป็นทางเจริญก้าวหน้า และเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจต่อกัน

5) การประยุกต์ใช้ศีลข้อที่ 5 จตเวณการตัมสุราและยาเสพติดกับหลักสติสัมปชัญญะในการดำเนินชีวิตยุคใหม่ โดยบุคคลควรเว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท คือ ไม่ควรดื่มมีนเมา หรือเว้นจากสิ่งเสพติดให้โทษ การเสพจะทำให้ฤทธิ์ของสิ่งเสพติดทำลายสติสัมปชัญญะของเขา เขาไม่สามารถควบคุมการกระทำของตนเองได้ ศีลข้อที่ 5 คู่กับสติ คือ ความระลึกได้และสัมปชัญญะ คือ ความรู้ตัว สติเป็นคุณธรรมใช้ระลึกก่อนจะทำ พุดคิดเพื่อความรอบคอบป้องกันความผิดพลาดพลั้งเพลอ ส่วนสัมปชัญญะเป็นคุณธรรมใช้รู้ตัวขณะกำลังทำ พุด คิดเพื่อความรอบคอบสติและสติสัมปชัญญะจึงได้ชื่อว่า เป็นธรรมมีอุปการะมาก

เพราะเป็นคุณธรรมมิให้เกิดความประมาทขึ้น เมื่อบุคคลมีสติสัมปชัญญะย่อมไม่มีความประมาท เมื่อสติสัมปชัญญะขาดหายไปความประมาทย่อมเข้ามาแทนที่ บุคคลย่อมตกอยู่ในอันตราย ฉะนั้น บุคคลควรมีสติสัมปชัญญะในการประกอบกิจการเป็นผู้ไม่ประมาทในชีวิต หน้าที่ของเบญจกัลยาณธรรมคือทำให้ประพฤติกปฏิบัติวัณชวัชทำดีทำจิตใจให้บริสุทธิ์ช่วยส่งเสริมขวัญและ กำลังใจในยามเกิดปัญหาทำให้มีความเชื่อร่วมกัน ประพฤติปฏิบัติเป็นแนวทางเดียวกัน หลักเบญจศีล-เบญจธรรม เป็นหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นข้อปฏิบัติฝ่ายศีล และธรรมที่สนับสนุนกัน เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติควบคู่กันเพื่อประโยชน์สุขนิยมที่ดีให้แก่ตนเอง และสังคม

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

ความดีของศีล 5 หมายถึง หลักหรือมาตรการที่ใช้ตัดสินพฤติกรรมหรือการกระทำอย่างหนึ่งว่า ดีหรือชั่ว ถูกหรือผิด ในหลักเกณฑ์ตัดสินความดีของพระพุทธศาสนา ตรงกับคำว่า บุญหรือกุศล ความดีหรือบุญกุศล ได้แก่ คุณสมบัติทางจิตใจของมนุษย์ เมื่อกล่าวโดยเหตุแห่งความดี พระพุทธศาสนาให้ความเห็นว่า การกระทำที่ถือว่าดี เป็นการกระทำที่มีความจงใจ หรือมีเจตนาเป็นหลักในการตัดสินการกระทำของมนุษย์ เกณฑ์ตัดสินความดี คุณธรรมเป็นความดีสูงสุด ที่มีหน้าที่ส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมและความสุข ในเรื่องของสังคมหรือในอุดมรัฐ ความยุติธรรมในตัวคนคือ สิ่งเดียวกับคุณธรรมหรือความดีเลิศคือ คุณธรรมของคน ไม่ใช่คุณธรรมของหน้าที่ที่ทำให้คนเป็นคนดี เป็นมนุษย์ที่ดี มีมนุษย์สัมพันธ์ และไม่เบียดเบียนผู้อื่น ส่วนองค์ประกอบเกณฑ์ตัดสินความดีความชั่ว พระพุทธศาสนาเห็นว่า ศีล 5 นั้น เป็นการตัดสินดี-ชั่ว-ถูก-ผิด-ควร-ไม่ควรในสังคม เมื่อรักษาแล้วนั้นจะรู้ได้จากการล่วงละเมิดของศีลหรือไม่นั้นเช่น เกณฑ์ตัดสินปาณาติบาตมีองค์ประกอบ 5 ประการ คือ 1. สัตว์นั้นมีชีวิต 2. รู้ว่าสัตว์นั้นมีชีวิต 3. มีจิตคิดจะฆ่า 4. พยายามฆ่า 5. สัตว์ตายด้วยความพยายามนั้น โทษของการละเมิดในปาณาติบาต 4 ประการคือ 1. สัตว์นั้นเล็ก มีคุณน้อย ชื่อว่ามีโทษน้อย 2. สัตว์นั้นใหญ่ มีคุณมาก ชื่อว่ามีโทษมาก 3. ผู้ฆ่าและผู้ถูกฆ่าเดือดร้อนน้อย ชื่อว่ามีโทษน้อย 4. ผู้ฆ่าและผู้ถูกฆ่าเดือดร้อนมาก ชื่อว่ามีโทษมากเป็นต้น เมื่อองค์ประกอบครบก็จะมีผลผิดมาก เมื่อองค์ประกอบไม่ครบความผิดก็น้อยตามไปด้วย

สรุป

ศีล คือ มนุษยธรรมอันมีอยู่ตลอดกาล เพื่อให้ทุกชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขการรักษาศีล นำมาซึ่งความสมปรารถนาในสิ่งที่พึงามทุกประการ เป็นความดีงามที่ยั่งยืน และแผ่แผ่กว้างขวางสร้างสันติสุขให้ กับโลกได้นอกจากนี้ ศีลยังช่วยแก้ปัญหาต่าง ๆ ในชีวิต ทั้งปัญหาเศรษฐกิจและสังคม ทั้งปัญหาส่วนตัวและส่วนรวมจนอาจกล่าวได้ว่าไม่มีปัญหาใด ๆ ในโลกที่ศีลไม่อาจแก้ไขได้แต่เป็นที่น่าเสียดาย ที่แม้มนุษย์ทั้งหลายจะรู้ว่า ศีลนั้นมีคุณค่า ต่างคนต่างปรารถนาจะคบหาผู้ที่รักษาศีล แต่มนุษย์กลับละเลยที่จะรักษาศีล แต่มนุษย์กลับละเลยที่จะรักษาศีลของตนเอง จึงเป็นเหตุให้ความเดือดร้อนวุ่นวาย ไม่เคยจางหายไปจากโลกนี้เลย ทั้งที่การรักษาศีลนั้นสามารถทำได้ง่ายตายโดยไม่ต้องลงทุนลงแรง ไม่ต้องใช้ทรัพย์สินเงินทอง ไม่ต้องใช้ชีวิตความรู้ใด ๆ ขอเพียงแต่มีใจที่ดีงามเท่านั้น เพราะการรักษาศีล เป็นการท าบญด้วยใจอาศัยใจที่เข้มแข็ง อดทน มั่นคงในความปรารถนาดีต่อตนเองและผู้อื่น ใจที่สะอาดมั่นคงเช่นนี้ จึงสามารถเป็นฐานที่ตั้งแห่งความดีงามทั้งหลายได้ ผู้ที่รักษาศีลจึงได้บุญได้อานิสงส์อย่างมหาศาล ศีล หมายถึง สิ่งที่ทำให้เกิดความเป็นปกติ ข้องตวัณจากบาปทั้งหลายทั้งปวง สรรวม อดทน อดกลั้น ต่อโลภะ โทสะ โมหะ ไม่ล่วงละเมิดผู้อื่นด้วยกายหรือด้วยวาจา เพื่อให้เกิดความปกติเรียบร้อย สงบสุขในสังคม เป็นข้อฝึกข้อปฏิบัติเบื้องต้นในชีวิตประจำวันสำหรับฆราวาส เพื่อควบคุมความประพฤติทางกายวาจาให้ตั้งอยู่ในความดีงาม ส่วนความสำคัญของศีล 5 คือ เป็นหลักความดีเบื้องต้นซึ่งพระพุทธศาสนา สอนว่า มนุษย์ทุกคนควรจะปฏิบัติตามเพื่อความสมบูรณ์ในตัวเอง เป็นความดีที่มีเหตุผลสากล เมื่อมนุษย์ทุกคนถือ

ปฏิบัติแล้วจะนำไปสู่ความสงบสุขทั้งของตนเองและสังคมโดยรวม และเพื่อจะรักษาความประพฤติทางกาย วาจา ให้เรียบร้อยดีงาม ทำให้สังคมมนุษย์เป็นสังคมอุดมคติที่น่าอยู่ ปราศจากการเบียดเบียนกัน และเมื่อมีศีลแล้วย่อมส่งผลไปถึงกุศลธรรมทั้งให้เจริญก้าวหน้าด้วยคือ ทำจิตให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้นและช่วยให้ปัญญาเข้าใจในสรรพสิ่งอย่างแจ่มแจ้ง บริสุทธิ์ บริบูรณ์ ผ่องใส องค์ประกอบของศีล 5 โดยแบ่งออกเป็น 1 ห้ามฆ่าสัตว์ ข้อที่ 2 ห้ามลักทรัพย์ ข้อที่ 3 คืองดเว้นการประพฤติดินในกาม ข้อ 4 ห้ามพูดข้อ 5 คือ ห้ามดื่มสุราและสิ่งเสพติด เบญจธรรมนั้นเป็นธรรมที่มาสืบสนับสนุนศีล เพื่อให้เห็นถึงการละเว้นความชั่ว แต่ต้องทำความดี ประกอบด้วย การมีเมตตา กรุณา ใช้คู่กับศีลข้อที่ 1 การประกอบอาชีพสุจริต ใช้คู่กับศีลข้อที่ 2 การพอใจในคู่ครองของตนเอง ใช้คู่กับศีลข้อที่ 3 การรักษาคำพูด สัญญา ใช้คู่กับศีลข้อที่ 4 และการมีสติ สัมปชัญญะ ใช้คู่กับศีลข้อที่ 5

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

การประยุกต์ใช้ศีล 5 โดยมีหลักเบญจธรรมมาสนับสนุนในการดำเนินชีวิตยุคใหม่ ได้แก่ 1. การประยุกต์ใช้ศีลข้อที่ 1 งดเว้นการฆ่าสัตว์คู่กับหลักเมตตา คือ ไม่ทำร้ายผู้อื่น และกรุณา คือ ความปรารถนาให้ผู้อื่นพ้นทุกข์ 2. งดเว้นการลักทรัพย์คู่กับหลักสัมมาอาชีวะเคารพในกรรมสิทธิ์ ในทรัพย์สินของผู้อื่น ประกอบอาชีพที่สุจริต 3. งดเว้นการประพฤติดินในกามคู่กับหลักกามสังวร คือ ไม่สำส่อนทางเพศ พอใจยินดีในคู่ครองของตนไม่เจ้าชู้ 4. งดเว้นการพูดเท็จคู่กับหลักสัจจะ คือ พูดความจริง ไม่พูดโกหก กล่าวคำสุภาพ 5. งดเว้นการดื่มสุราและยาเสพติดคู่กับหลักสติ คือ ความระลึกได้ และสัมปชัญญะ คือ ความรู้ตัว สติและสติสัมปชัญญะจึงได้ชื่อว่า เป็นธรรมมีอุปการะมากเพราะเป็นคุณธรรมทำให้เกิดความประมาทขึ้น หลักเบญจศีล-เบญจธรรม เป็นหลักมนุษยธรรมขั้นพื้นฐานซึ่งเป็นข้อปฏิบัติฝ่ายศีล และธรรมที่สนับสนุนกัน เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติควบคู่กันเพื่อประโยชน์สุขนิยมที่ดีให้แก่ตนเองและสังคม

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

- 1) การประยุกต์ใช้ศีลข้อที่ 3 งดเว้นการประพฤติดินในกามในการดำเนินชีวิตยุคใหม่
- 2) การประยุกต์ใช้ศีลข้อที่ 4 งดเว้นการพูดเท็จในการดำเนินชีวิตยุคใหม่
- 3) การประยุกต์ใช้ศีลข้อที่ 5 งดเว้นการดื่มสุราและยาเสพติดในการดำเนินชีวิตยุคใหม่

เอกสารอ้างอิง

- บุญมี แทนแก้ว. (2539). *จริยศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โอ.เอส. พริ้นติ้งเฮาส์.
- ปรียพร วิศาลบุรณ์, สุรัมภา รอดมณี, เนาวนิจ พึ่งจันทร์เดช และ เบญญาภา ทนต์ประเสริฐเวช. (2566). จิตบำบัดตามแนวพุทธจิต: บทวิเคราะห์ในมิติทางการพยาบาล. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(1), 120-140.
- พระเทวินทร์ เทวินโท. (2544). *พุทธจริยศาสตร์จริยศาสตร์ และจริยธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์นงลักษณ์ ครุฑแก้ว.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2559). *พุทธธรรม ฉบับปรับขยาย*. (พิมพ์ครั้งที่ 46). กรุงเทพฯ: สหธรรมิก.
- พระสุริยา ไชยประเสริฐ และ ภาสกร เรืองรอง. (2566). การพัฒนารูปแบบสื่อจักรวาลนฤมิต ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบไตรสิกขาด้วยการใช้เทคนิคการเล่าเรื่องผ่านสื่อสังคม เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เรื่องพุทธประวัติ

สำหรับนักเรียนธรรมศึกษาชั้นตรี ระดับชั้นมัธยมศึกษา. *วารสารสหวิทยาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 6(2), 1067-1077.

พระอรรถชาติ เดชดำรง. (2566). การแบ่งช่วงชั้นทางสังคม : มุมมองของศาสนาพราหมณ์-ฮินดู และพระพุทธศาสนา. *วารสารนวัตกรรมการจัดการศึกษาและการวิจัย*, 5(2), 481-492.

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2539). *พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับมหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.

สมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช สกลมหาสังฆปริณายก (เจริญ สุวฑฺฒโน), (2533). *มนุษยธรรม*. กรุงเทพฯ: ชวนการพิมพ์.

สมเด็จพระพุทธโฆษาจารย์ (ป.อ.ปยุตโต). (2561). *พจนานุกรมพุทธศาสน์ ฉบับประมวลศัพท์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์สหธรรมมิก.

Damnoen, P. S., Siri, P., Supattho, P. S., & Kaewwilai, K. (2021). The Development of Student Characteristics in According to the Nawaluk Framework of the Buddhist integration of Buddhapanya Sri Thawarawadee Buddhist College. *Asia Pacific Journal of Religions and Cultures*, 5(2), 126–135.

Tan, C. C., & Damnoen, P. S. (2020). Buddhist Noble Eightfold Path Approach in the Study of Consumer and Organizational Behaviors. *Journal of MCU Peace Studies*, 8(1), 1–20.